

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія особистості

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація

035.041 Германські мови та література
(переклад включно) (перша - англійська)

035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)

035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно) (перша – французька)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №6 від “25”січня2024р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія особистості
Викладач	Литвин-Кіндратюк С.Д.
Контактний телефон	0673424708
E-mail викладача	Литвин-Кіндратюк Світлана lytvynkindr@ukr.net
Спеціальність	035 Філологія
Формат дисципліни	Очний/заочний
Статус дисципліни	(вибіркова)
Курс / семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 годин
Консультації	Відповідно до графіку консультацій викладача
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/ google meet

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Психологія особистості» має на меті ознайомити бакалаврів із науково-теоретичними та практичними засадами сучасної психології особистості, розвиток в них психолого-педагогічної та соціокультурної компетентності до рівня усвідомленого та професійного використання психологічних теоретичних та практичних знань в ситуаціях соціальної та міжкультурної взаємодії, у різних сферах надання освітніх послуг; засвоєння категоріального ладу психології особистості, окремих методів психологічного та соціально-психологічного дослідження та прийомів надання психологічної допомоги (психодіагностики та психокорекції); розвиток уявлень про структуру особистості, основні періоди та кризи психічного розвитку, психологію стосунків в малих та великих групах, особливості педагогічного спілкування в освітньому просторі. Протягом навчання формується навичка самостійного мислення та роботи з літературою з питань психологічної антропології, вміння застосовувати соціально-психологічні методи дослідження та елементи психодіагностики особистісних якостей та творчих здібностей, прийоми психологічної корекції засобами арт-терапії.

В основі навчальної дисципліни покладено проблемно-дослідницький підхід до організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиток здібностей до творчої професійної діяльності, зв'язок і організацію навчання з рівнем формування фахових компетентностей.

Освітній контент курсу базується на знаннях основ загальної та елементах інформації дотичних вікової, педагогічної психології, що сприяють кращому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності. Вивчення курсу відбувається із застосуванням технології «Blended Learning», шляхом поєднання традиційних та інноваційних технологій, колективної та індивідуальної роботи, складання психологічних кейсів, обговорення, рефлексії, осмислення власних професійних уявлень, набуття умінь та

навичок, формування відповідних компетентностей, які забезпечують програмні результати навчання. Курс передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем та синергію зі студентами під час занять. Практичні (семінарські) заняття орієнтовані на виконання творчих та багаторівневих завдань.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розвиток психологічної та соціокультурної компетентностей студентів в контексті професійної підготовки студентів до перекладацької діяльності, формування навичок та вмінь аналізу міжособистісної та міжкультурної комунікації, розвиток особистості в аспекті її зрілості.

4. Програмні компетентності

4.1. Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності і для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4 Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вирішення та ухвалення рішень у непередбачуваних ситуаціях

ЗК 6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної та навчальної діяльності

ЗК 12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

4.2. Фахові компетентності

ФК 1 Усвідомлення структури філологічної та психолого-педагогічної науки та її теоретичних основ.

ФК 4 Здатність використовувати в професійній діяльності концептуалізовані наукові та практичні знання традиційних та новітніх технологій в галузі психології та педагогіки

ФК 5 Розуміння основних цілей і завдань освітнього процесу та специфіки діяльності вчителя іноземних мов у закладах середньої освіти

ФК13 Здатність до організації ділової комунікації. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мови.

ПРН 2 - ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПРН 4 – розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства;

ПРН 5 – співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних рухів;

ПРН 6 - використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

ПРН 8 – розуміти основні проблеми освіти та шляхи їх розв’язання із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів та технологій;

ПРН 18 – планувати, організовувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального процесу;

6. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні заняття	10
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3	035 Філологія	2	В		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Предмет психології особистості		2	2	6	
Розуміти предмет психології особистості, її актуальні завдання, місце в системі наук враховуючи основні положення концепції суспільства сталого розвитку та суспільства ризику. Аналізувати місце психології особистості і в системі наук та психологічних галузей. Визначати історичні віхи розвитку психології, зокрема психології особистості їх здобутки, знані вчені (як наука про душу, поведінку, психіку)					
Тема 2.Методологія та методи психології особистості		2	2	6	
Визначати актуальні проблеми психології в добу глобалізації та соціокультурних трансформацій. Розуміти основні парадигми психології, її методологічні принципи та класифікацію методів дослідження. Сформулювати					

уявлення про методику психологічного дослідження, їхню класифікація. методи психодіагностики та методи психокорекції. Володіти океремими дослідницькими вміннями й етикою дослідника			
Тема 3. Теоретичні засади вивчення психології особистості. Визначати поняття особистості в психології, основні теорії особистості. Розуміти структуру особистості, основні компоненти та складові. Розрізняти контитуційно-антропометричний підхід до особистості (концепції Е. Кречмера-У. Шелдона); персонологічні аспекти вивчення особистості (З. Фройд, А. Адлер, К. Юнг, Е. Еріксон, К. Хорні, Е. Фромм); гуманістичну теорію особистості А. Маслоу.Аналізувати основні компоненти дференційна психології особистості: темперамент, характер, здібності, їх властивості та види	2		6
Тема 4. Особистість в розвитку Розуміти предмет психології розвитку, основні етапи становлення. Понятть «онтогенез» особистості. Розрізняти біогенетичні та соціогенетичні підходи в пояснення чинників психічного розвитку. Аналізувати основні положення культурно-історичної теорії Л. Виготського. (поняття «криза психічного розвитку», «сенситивний період», основні закономірності психічного розвитку). Характеризувати періодизації психічного розвитку (Д. Ельконін, Е. Еріксон, Ж. Піаже, З. Фройд, М. Колберг).	2		6
Тема 5. Особистість і вік: характеристика вікових періодів Розуміти закономірності розвитку особистості в різні вікові періоди. Аналізувати – розвиток новонародженого та немовляти, кризу народження; переддошкільний вік, розвиток мовлення та провідна діяльність періоду цього періоду; дошкільний період психічного розвитку, гру як вид діяльності, види гри; молодший шкільний вік й: проблеми адаптації до школи; підлітковий вік та його суперечності: акселерація й ретардація, акцентуації характеру, розвиток «Я-концепції»; поняття кризи розвитку, юнацька криза, основні новоутворення юнацького віку, ідентичність; дорослість, його основні новоутворення та труднощі, проблеми геронтопсихології в сучасному суспільстві.	2	2	6
Тема 6. Особистість і суспільство Розуміти соціально-психологічний аспект дослідження особистості, етапи соціалізації та особливості окремих моделей соціалізації – економічна, правова, естетична	2	2	6

тощо. Розрізнити соціально-психологічні особливості комунікації. Її перцептивна, комунікативна, інтерактивна сторони. Аналізувати особистість в контексті малої групи. проблему груп в соціальній психології та їхню класифікація: малі та великі групи. Розуміти й застосовувати основні прийоми соціометрія як методу дослідження малих груп. Аналізувати поняття соціально-психологічного тренінгу, проблеми психологія сім'ї як малої групи в ситуації повсякденного життя та екстремальних ситуацій.			
Тема 7. Особистість і культура. Порівнювати предмету етнічної психології та крос-культурної психології особистості. Розуміти зміст основних понять етнопсихології – «етнічний характер», «етнічний склад», «етнічна ментальність», опис особливостей етнічного складу українців. Осмислення проблеми аккультурації та культурної адаптації в умовах глобалізації. Здійснювати порівняльний аналіз феноменів культурної трансмісії та індивідуального розвитку особистості; розвитку міжкультурної та лінгвістичної компетентності особистості в умовах розмаїття міжкультурних комунікацій. Розуміти сутність фольклорна арт-терапії як одного з видів психологічної допомоги.	2		6
Тема 8. Особистість в освітньому просторі Розуміти зміст предмету педагогічної психології та її категорії - поняття «освітній простір», розрізнити його види (дошкільного закладу, середньої школи, вишу). Аналізувати проблеми педагогічного спілкування крізь призму особливостей особисті вчителя та учня, розуміння вчителем учня. Порівнювати феномени професійна компетентність, такт та майстерність вчителя, викладача. Аналізувати типологію учнів та студентів, поняття педагогічної взаємодії та педагогічного конфлікту, проблеми профілактики та подолання. Розглядати психологічні проблеми викладання іноземних мов в загальноосвітній школі Тема 9. Особистість і творчість Аналізувати поняття психології творчості та психології мистецтва, їх завдання та актуальні проблеми в контексті естетизації способу життя сучасників. Розглядати проблеми психологія творчості та особистості митця крізь призму літературного перекладу як мистецтва. Розуміти закономірності психологія сприймання та розуміння творів мистецтва – у вимірах психології читача, глядача, слухача.	2		6

Тема 10. Практика надання психологічної допомоги особистості в умовах війни		2	2	6
Розуміти мету та завдання практичної психології, порівнювати її з науковою психологією. Порівнювати види надання психологічної допомоги, їх мету, завдання, техніки: 1) психологічне консультування та його види; 2) психодіагностику; 3) психокорекцію, її вікові аспекти та види; 4) психотерапію. й психопрофілактику. Психологія здорового способу життя, його цінності та оздоровча поведінка. Особливості та переваги застосування методів арт-терапії, бібліотерапії та терапії поезією в роботі з дітьми й дорослими з досвідом психологічної травми.				
ЗАГ.:		20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за семестр, становить 100 балів, яка є сумою балів за роботу на практичних заняттях, написання тематичних контрольних робіт, підсумкових модульних робіт та балів, отриманих під час заліку. До заліку студенти можуть набрати максимум 60 балів, з яких 25 балів – за поточне оцінювання, 20 – за самостійну роботу та індивідуальну роботу. При складанні заліку (підсумковий контроль) студенти можуть отримати максимум 50 балів .			
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота виконується у формі творчих завдань. Оцінювання відбувається в межах шкали 1-3. Передбачено 8 самостійних та індивідуальних завдань			
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність та робота на усіх заняттях упродовж семестру за 5-бальною шкалою.			
Підсумковий контроль	<u>форма контролю</u> – залік; <u>форму здачі</u> – тестовий контроль, комбінована;			
8. Політика навчальної дисципліни				
Академічна доброчесність. Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів контролю і дотримуватися правил академічної доброчесності. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, а також списування та плагіат при виконанні письмових завдань. Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття у письмовій формі. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим				

проходженням усіх тестувань та виконанням підсумкової контрольної роботи відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2.

На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням:

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням:

https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/

9. Рекомендована література

Література:

1 Заброцький М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. Тернопіль, Богдан. 2009. 112с

2. Джонсон Д.Д. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування. К. академія, 2003. 286 с.
3. Дзюбо Л. Гриценюк Л. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик К.: Шк. світ, 2011. 128 с.(Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.
5. Організація самовдосконалення майбутніх педагогів на основі діагностики схильності до професійної діяльності: метод. реком. / [уклад. Б. Кіндратюк, С. Литвин-Кіндратюк]. Вид. 2-ге, випр. і доп. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 53 с.
6. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
7. Ліщинська О. А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету. Монографія. Івано-Франківськ: ФОП Кузів Б. П., 2013. 144 с.
8. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с.
9. Основи практичної психології / Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н.: Підручник. К.: Либідь, 2015. 536 с.
10. Подоляк Л. Основи вікової психології К. Главник, 2006. 112 с.
11. Подоляк Л., Главник О. Основи педагогічної психології. Київ, Главник, 2006. 116 с.
12. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. К., «Професіонал», 2006. 288 с.
13. Проблемний підліток і проблеми підлітка/ упоряд. Тетяна Червенна. К.: Шкільний світ, 2010. 128 с.
14. Ритуалізована поведінка в діловому спілкуванні Методичні рекомендації. Автор-укладач Литвин-Кіндратюк С.Д. Івано-Франківськ, 2012. 29 с.
15. Основи педагогічної психології «психологія виховання). Навчальний посібник. – К.: Главник. 2006. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
16. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 72 с.
17. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник. [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.]; за наук. Ред. Т. М. Титаренко | Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
18. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К. Каравела, 2012. 345 с.
19. Проблемний підліток і проблеми підлітка / упоряд. Тетяна Червенна. К. : Шк. світ, 2010. 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
20. Laura E. Berk. Child Development. Second Edition. Allyn and Bacon. New York. 685 p.
21. Tom Butler-Bowdon. 50 psychology classics. - Second edition. Nicholas Brealey Publishing. London. Boston. 319 p.

. http://pidruchniki.com/19580302/psihologiya/zagalni_zasadi_vikovoyi_psihologiyi

<http://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologiya-sergenkova-op.html>

http://www.lib.nau.edu.ua/BooksForNAU/2012/Vikova_Psyhologiya_Sergienkova2011.pdf

<http://social-science.com.ua/subject/69>

http://elibrary.kubg.edu.ua/5703/1/V_Kutishenk%D0%BE_PRVPp.pdf

3. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Практичні заняття	25
Самостійна робота	15
Індивідуальне завдання	5
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

4. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1						1				1		1			5
Семинарські з-тя				5		5		5		5		5						25
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																5		5
Залік /Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

5. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
1. Заброцький М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. Тернопіль, Богдан. 2009. 112с	
2. Джонсон Д.Д. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування. К. академія, 2003. 286 с.	
3. Дзюбка Л. Гриценюк Л. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик К.: Шк. світ, 2011. 128 с.(Бібліотека «Шкільного світу»).	
4. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.	
5. Організація самовдосконалення майбутніх педагогів на основі діагностики схильності до професійної діяльності: метод. реком. / [уклад. Б. Кіндратюк, С. Литвин-Кіндратюк]. Вид. 2-ге, випр. і доп. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 53 с.	
6. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. пос. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.	

7. Ліщинська О. А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету. Монографія. Івано-Франківськ: ФОП Кузів Б. П., 2013. 144 с.
 8. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 416 с.
 9. Основи практичної психології / Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н.: Підручник. К.: Либідь, 2015. 536 с.
 10. Подоляк Л. Основи вікової психології. К.: Главник, 2006. 112 с.
 11. Подоляк Л., Главник О. Основи педагогічної психології. Київ, Главник, 2006. 116 с.
 12. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. К., «Професіонал», 2006. 288 с.
 13. Проблемний підліток і проблеми підлітка/ упоряд. Тетяна Червенна. К.: Шкільний світ, 2010. 128 с.
 14. Ритуалізована поведінка в діловому спілкуванні. Методичні рекомендації. Автор-укладач Литвин-Кіндратюк С.Д. Івано-Франківськ, 2012. 29 с.
 15. Основи педагогічної психології «психологія виховання». Навчальний посібник. – К.: Главник. 2006. 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).
 16. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 72 с.
 17. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник. [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.]; за наук. Ред. Т. М. Титаренко | Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
 18. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К. Каравела, 2012. 345 с.
 19. Проблемний підліток і проблеми підлітка / упоряд. Тетяна Червенна. К. : Шк. світ, 2010. 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
 20. Laura E. Berk. Child Development. Second Edition. Allyn and Bacon. New York. 685 p.
 21. Tom Butler-Bowdon. 50 psychology classics. - Second edition. Nicholas Brealey Publishing. London. Boston. 319 p.
- . http://pidruchniki.com/19580302/psihologiya/zagalni_zasadi_vikovoyi_psihologiyi
<http://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologya-sergenkova-op.html>
http://www.lib.nau.edu.ua/BooksForNAU/2012/Vikova_Psyhologiya_Sergienkova2011.pdf
<http://social-science.com.ua/subject/69>
http://elibrary.kubg.edu.ua/5703/1/V_Kutishenk%D0%BE_PRVPp.pdf

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра психології розвитку каб. 518 сайт kpr.pnu.edu.ua , електронна адреса kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна
Контактна інформація викладача	svitlana.lytvyn@pnu.edu.ua

